

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงและทัศนคติต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะของมารดาที่มีบุตรอายุ 6-12 เดือน*

สุพัชรี เกิดสุข**

พรรณรัตน์ แสงเพิ่ม, ปร.ด. (การพยาบาล)***

ทัศนีย์ ประสบกิตติคุณ, Ph.D. (NURSING)****

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาความแตกต่างของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงและทัศนคติต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะของมารดาที่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะ และมารดาที่ไม่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะ

รูปแบบการวิจัย: การวิจัยเชิงบรรยายแบบเปรียบเทียบ

วิธีดำเนินการวิจัย: กลุ่มตัวอย่างเป็นมารดาที่บุตรอายุ 6 -12 เดือน จำนวน 68 ราย ที่พบบุตรมารับวัคซีนที่คลินิกสุขภาพเด็กดี เก็บข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามประสบการณ์การให้นมแม่ในที่สาธารณะ แบบสอบถามการยอมรับของบุคคลรอบข้างต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะ แบบสอบถามทัศนคติต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ Mann-whitney U test และสถิติที่

ผลการวิจัย: พบว่า มารดาที่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะและมารดาที่ไม่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะมีคะแนนการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ($Z = -1.313$, $p = .189$) อย่างไรก็ตามมารดาทั้ง 2 กลุ่มมีคะแนนทัศนคติต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -2.325$, $df = 66$, $p < .05$)

สรุปและข้อเสนอแนะ: จากผลการศึกษา พยาบาลควรให้คำแนะนำมารดาเกี่ยวกับวิธีการเตรียมตัวเพื่อให้นมแม่ในที่สาธารณะ รวมถึงให้คำชมเชยและสร้างความมั่นใจเพื่อส่งเสริมให้มารดาเกิดทัศนคติที่ดีต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะและสามารถให้นมแม่ในที่สาธารณะได้

วารสารสภาการพยาบาล 2561; 33(3) 114-124

คำสำคัญ : การให้นมแม่ในที่สาธารณะ ทัศนคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง มารดาที่มีบุตร 6-12 เดือน

* วิทยานิพนธ์หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

** นักศึกษา หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

*** ผู้ประสานการพิมพ์เผยแพร่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล E-mail: parmnarat.san@mahidol.ac.th

**** รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Conformity to Subjective Norm and Attitudes towards Breastfeeding in Public, as Observed in Mothers with Children Aged 6–12 Months*

Supadcharee Kerdsuk**

Parnnarat Sangperm, Ph.D. (NURSING)***

Tassanee Prasopkittikun, Ph.D. (NURSING)****

Abstract

Objective: This study compared mothers who did breastfeeding in public with those who did not in terms of their conformity to subjective norms and attitudes towards breastfeeding in public.

Design: Descriptive comparative design.

Procedure: The sample consisted of 68 mothers who had their children, aged between 6 and 12 months, immunised at Sukhaphap Dek Dee Clinic (Healthy Kids Clinic). Data were collected by means of (1) a general profile form; (2) a ‘Mother’s Experience in Breastfeeding in Public’ questionnaire; (3) an ‘Acceptance of Breastfeeding in Public’ questionnaire; and (4) an ‘Attitudes towards Breastfeeding in Public’ questionnaire’. The data were analysed using descriptive statistics, Mann–Whitney U–test and an Independent T–test.

Results: The study revealed no statistically significant difference between the two groups of mothers in their conformity to subjective norms regarding breastfeeding in public (.05 ($Z = -1.313$, $p = .189$)). However, the two groups displayed a statistically significant difference in their attitudes towards breastfeeding in public ($t = -2.325$, $df = 66$, $p < .05$).

Recommendations: It is recommended that nurses provide mothers with practical preparatory guidelines to breastfeeding in public, and give them compliments, in order to help them develop positive attitudes towards and confidence in breastfeeding in public.

Thai Journal of Nursing Council 2018; 33(3) 114–124

Keywords: breastfeeding in public; attitudes; conformity to subjective norms;
breastfeeding mothers with children aged 6–12 months

*Thesis submitted in partial fulfilment of the Master of Nursing Science in Pediatric Nursing, Faculty of Nursing, Mahidol University.

** A student in Master of Nursing Science in Pediatric Nursing, Faculty of Nursing, Mahidol University.

*** Corresponding Author, Assistant Professor, Faculty of Nursing, Mahidol University. E-mail: parnnarat.san@mahidol.ac.th

**** Associate Professor, Faculty of Nursing, Mahidol University.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ช่วยให้ทารกและเด็กเล็กได้รับอาหารที่เหมาะสม ทารกจึงควรได้รับการเลี้ยงดูด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน และเลี้ยงอย่างต่อเนื่องควบคู่กับอาหารตามวัยจนถึง 2 ปี หรือนานกว่า แต่จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ปัจจุบันอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนาน 6 เดือน คิดเป็นร้อยละ 23.3¹ ขณะที่การสำรวจของโรงพยาบาลพระนารายณ์มหาราชตั้งแต่ พ.ศ. 2554 – พ.ศ. 2557 พบว่ามารดาที่อยู่ในเขตการดูแลของโรงพยาบาลพระนารายณ์มหาราชมีอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนาน 6 เดือน ร้อยละ 38.24, 40.82, 32.31, 45.26 ตามลำดับ² ซึ่งยังคงต่ำกว่าเกณฑ์ของกระทรวงสาธารณสุขกำหนดให้ อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนาน 6 เดือน ไม่ควรต่ำกว่าร้อยละ 50³

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่หรือไม่นั้นมีหลายประการ เช่น ความเจ็บป่วยของทารก⁴ ระดับการศึกษาของมารดา ความรู้หรือทัศนคติเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดา⁵ การสนับสนุนจากสามีและสมาชิกครอบครัว^{6,7} และการได้รับความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่หรือการแก้ไขปัญหาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จากบุคลากรด้านสุขภาพ⁸ นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาพบว่า ความไม่สะดวกใจที่จะให้นมในที่สาธารณะอาจเป็นสาเหตุหนึ่งของการหยุดให้นมแม่ก่อนเวลาอันควร⁹

การให้นมแม่ในที่สาธารณะ คือ พฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่โดยลูกกินนมแม่จากเต้าในทุกสถานที่ ซึ่งรวมถึงสถานที่ที่มีบุคคลอื่นอยู่ร่วมด้วย โดยมารดาที่ให้นมแม่ในที่สาธารณะและได้รับปฏิกิริยาที่ดีจากคนอื่น ๆ ที่พบเห็น จะเกิดความสุขและมีความภาคภูมิใจในการเลือกทำสิ่งที่ดีแก่ลูก คือการให้นมแม่ ซึ่งส่งผลต่อระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ยาวนาน

ขึ้น¹⁰ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันมารดาที่ให้นมแม่ในที่สาธารณะยังไม่ได้รับการยอมรับมากนัก และได้รับการตำหนิที่ให้นมแม่ในที่สาธารณะอยู่บ่อยครั้ง เนื่องจากบุคคลทั่วไปยังมีความคิดว่าการให้นมแม่เป็นการเปิดเผยร่างกายของมารดา ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสมดังนั้นการให้นมแม่จึงต้องทำในที่ส่วนตัว¹¹ นอกจากนั้นยังมีการศึกษาที่พบว่า สมาชิกในครอบครัวยังมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะ เช่น การศึกษาของ Brown และ Davies¹² พบว่า สามีร้อยละ 23 ไม่ต้องการให้ภรรยาให้นมแม่ในที่สาธารณะหรือต่อหน้าเพื่อนสนิทเนื่องจากความไม่สะดวกใจ

ทัศนคติด้านลบต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะของสามีและสมาชิกครอบครัวซึ่งถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญสำหรับมารดา รวมถึงทัศนคติด้านลบจากสังคมมีผลให้มารดาที่ไม่ได้รับการยอมรับเรื่องการให้นมแม่ในที่สาธารณะเกิดความวิตกกังวล มีความรู้สึกโดดเดี่ยวและถูกแยกออกจากสังคม เกิดความไม่สะดวกใจในการให้นมแม่ในที่สาธารณะ หรือแม้แต่ต่อหน้าสมาชิกในครอบครัวจึงเลือกให้นมผสมแก่ทารกแทน⁷

ในทางตรงกันข้าม หากพฤติกรรมการให้นมแม่ในที่สาธารณะเป็นที่ยอมรับ มารดาย่อมทำกิจกรรมต่างๆ ได้ตามปกติ สะดวกสบายในการดำเนินชีวิต ส่งผลให้มารดาเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มีความคิดว่าการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นเรื่องง่าย สามารถทำได้ทุกที่⁶ ไม่รู้สึกโดดเดี่ยว หรือถูกแยกออกจากสังคม ซึ่งความรู้สึกและประสบการณ์ที่ดีต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะเหล่านี้ช่วยให้มารดามีทัศนคติที่ดีต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะไม่ตะขิดตะขวงใจและสามารถให้นมแม่ในที่สาธารณะได้¹⁰

จากการศึกษาของ Scott และคณะ¹³ พบว่า ทัศนคติที่ดีต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะของมารดา

ส่งผลต่อสัดส่วนการให้นมแม่ในที่สาธารณะของมารดา โดยมารดาที่เห็นด้วยหรือเห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความที่ว่า “ผู้หญิงไม่ควรให้นมแม่ในที่สาธารณะ” จะให้นมแม่ในที่สาธารณะเพียง 5 คนเมื่อเทียบกับมารดาที่ไม่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความนี้ 100 คน (OR 0.05 [95% CI 0.02–0.17]) และภายใน 12 เดือนแรกหลังคลอด มารดาที่ไม่ให้นมแม่ในที่สาธารณะจะเลิกเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เร็วกว่ามารดาที่ให้นมในที่สาธารณะ

จะเห็นได้ว่า ทศนคติต่อพฤติกรรมการให้นมแม่ในที่สาธารณะมีผลต่อระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และจากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า บุคคลและครอบครัวเป็นกลุ่มอ้างอิงที่อาจมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการให้นมแม่ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงและทัศนคติของมารดาต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะ เพื่อสามารถวางแผนส่งเสริมให้มารดาเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะ และส่งผลให้เด็กและทารกได้รับการเลี้ยงด้วยนมแม่เป็นระยะเวลานาน โดยนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนการพยาบาลที่สนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดจากการทบทวนวรรณกรรม^{14,15} ซึ่งพบว่า พฤติกรรมของบุคคลจะมีความสัมพันธ์กับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Social norms) และทัศนคติต่อพฤติกรรมเป้าหมาย (Attitude towards behavior) ของบุคคลนั้น ๆ โดยการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง หมายถึง การรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับความกดดันทางสังคมที่มีต่อบุคคลให้กระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง หากบุคคลอื่นที่มีความสำคัญต่อบุคคลนั้น คิดว่าบุคคลควรกระทำพฤติกรรม

นั้น ๆ บุคคลก็มีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรม หากบุคคลอื่นที่มีความสำคัญนี้มองว่าบุคคลไม่ควรกระทำพฤติกรรมนั้น บุคคลก็มีแนวโน้มที่จะไม่ทำพฤติกรรมนั้น ๆ ในกรณีที่ทัศนคติต่อพฤติกรรมเป้าหมาย เป็นความเชื่อ ความคิดเห็น และความรู้สึกของบุคคลต่อพฤติกรรมเป้าหมาย รวมถึงเป็นปฏิกิริยาโน้มเอียงต่อพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง มีผลให้บุคคลพร้อมที่จะมีปฏิกิริยาตอบกลับต่อพฤติกรรมเป้าหมายนั้น ถ้าบุคคลมีทัศนคติต่อพฤติกรรมนั้นในเชิงบวก บุคคลจะมีแนวโน้มในการทำพฤติกรรมนั้น ๆ ในทางตรงข้ามถ้าบุคคลมีทัศนคติต่อพฤติกรรมนั้นในเชิงลบ บุคคลจะไม่กระทำพฤติกรรมนั้น ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาความแตกต่างของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงและทัศนคติของมารดาต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะระหว่างมารดาที่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะและมารดาที่ไม่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะ เนื่องจากการศึกษาที่ผ่านมาสนับสนุนว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของมารดาและทัศนคติของมารดาสามารถทำนายพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)¹⁶ และยังส่งผลต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะของมารดาอีกด้วย^{13,17}

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะของมารดาที่ให้นมแม่ในที่สาธารณะและมารดาที่ไม่ให้นมแม่ในที่สาธารณะ
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะของมารดาที่ให้นมแม่ในที่สาธารณะและมารดาที่ไม่ให้นมแม่ในที่สาธารณะ

สมมุติฐานการวิจัย

1. การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะของมารดาที่ให้นมแม่ในที่สาธารณะและมารดาที่ไม่ให้นมแม่ในที่สาธารณะแตกต่างกัน

2. ทัศนคติต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะของมารดาที่ให้นมแม่ในที่สาธารณะและมารดาที่ไม่ให้นมแม่ในที่สาธารณะแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายแบบศึกษาเปรียบเทียบ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้เป็นมารดาที่มีบุตรอายุ 6 – 12 เดือน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาโดยยึดหลักเกณฑ์การคำนวณอำนาจการทดสอบ (Power Analysis) ให้ค่าอำนาจการทดสอบ (Power of test) = .80 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และกำหนดค่าอิทธิพลจากงานวิจัย¹³ ที่ศึกษาพบว่า มารดาที่มีความรู้สึกเคยต่อข้อความที่ว่า “ผู้หญิงไม่ควรให้นมแม่ในที่สาธารณะ” จะมีโอกาสให้นมแม่ในที่สาธารณะน้อยกว่ามารดาที่มีทัศนคติที่ดีต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะร้อยละ 76 (OR 0.24, 95% CI [0.11–0.54]) และนำมาแปลงเป็นค่าขนาดอิทธิพลตามสูตร¹⁸ ได้กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มคือ กลุ่มมารดาที่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะ 34 ราย และกลุ่มมารดาที่ไม่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะ 34 ราย รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 68 ราย โดยทั้งหมดเป็นมารดาที่สามารถอ่าน – เขียนภาษาไทยได้และไม่มีข้อบ่งชี้ที่ห้ามเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เช่น มารดาที่ได้รับการวินิจฉัยเป็นโรคเอดส์ โรคทางจิตเวช โรคไทรอยด์เป็นพิษ เป็นต้น

เครื่องมือการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ประสบการณ์การให้นมแม่ในที่สาธารณะ จำนวน 1 ข้อ

แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป จำนวน 8 ข้อ เป็นคำถามเกี่ยวกับอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การ

พบเห็นการให้นมแม่ในที่สาธารณะ ความคิดเห็นต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะ และปัญหาอุปสรรคของการให้นมแม่ในที่สาธารณะ

แบบสอบถามการยอมรับของบุคคลรอบข้างต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะ พัฒนาโดยผู้วิจัยเป็นแบบสอบถามเพื่อวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของมารดา จำนวน 5 ข้อโดยกลุ่มอ้างอิง ได้แก่ สามี บิดามารดาของตัวมารดา บิดามารดาของสามี ญาติทั้งของมารดาและสามี และเพื่อนของมารดา ลักษณะคำตอบเป็นมาตราประมาณค่า 4 ระดับ คะแนนรวมอยู่ระหว่าง 5 – 20 คะแนนโดยมารดาที่ได้คะแนนมาก หมายถึง บุคคลรอบข้างของมารดามีการยอมรับการให้นมแม่ในที่สาธารณะมากกว่ามารดาที่ได้คะแนนน้อย ได้รับการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษาจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จำนวน 3 ท่าน มีค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาเท่ากับ 0.4 ซึ่งข้อเสนอแนะส่วนใหญ่เกี่ยวกับการเลือกใช้คำในข้อคำถามเพื่อความเข้าใจที่เหมาะสม ผู้วิจัยจึงทำการปรับแก้ไขข้อความในแบบสอบถามทั้ง 5 ข้อ ตามข้อเสนอแนะและทดลองค่าความเที่ยงในกลุ่มมารดาที่มีบุตรอายุ 6 – 12 เดือน จำนวน 25 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ความสอดคล้องภายในด้วยสูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีความเชื่อมั่น 0.945

แบบสอบถามทัศนคติต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะ พัฒนาโดยผู้วิจัยจากการทบทวนวรรณกรรม^{6,7,10,11,13} เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของมารดาต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะจำนวน 16 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นมาตราประมาณค่า 4 ระดับ คะแนนรวมอยู่ระหว่าง 16 – 64 คะแนน โดยมารดาที่ได้คะแนนมาก หมายถึง มารดามีทัศนคติที่ดีต่อ

การให้นมแม่ในที่สาธารณะที่ดีมากกว่ามารดาที่คะแนนน้อย ได้รับการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษาจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เช่นเดียวกัน มีค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาเท่ากับ 0.87 และทดสอบค่าความเที่ยงในกลุ่มมารดาที่มีบุตรอายุ 6 -12 เดือน จำนวน 25 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ความสอดคล้องภายในด้วยสูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าความเชื่อมั่น 0.805

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล (หมายเลขเอกสาร IRB-NS2017/01.0401) และคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์โรงพยาบาลพระนารายณ์มหาราช จังหวัดลพบุรี (หมายเลขเอกสาร KNH 02/2560) ผู้วิจัยได้เชิญชวนมารดาที่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์เข้าร่วมการวิจัยด้วยความสมัครใจ โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย และสิทธิของผู้เข้าร่วมวิจัย รวมถึงการยกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยได้หากเกิดความไม่สะดวกในการให้ข้อมูล โดยกลุ่มตัวอย่างและทารกยังคงได้รับการตามมาตรฐานของโรงพยาบาลพระนารายณ์มหาราช

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยหลังจากมารดาลงนามยินยอมเข้าร่วมการวิจัยแล้วจึงดำเนินการสัมภาษณ์มารดาว่า เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะหรือไม่ เพื่อแบ่งมารดาในกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะและกลุ่มที่ไม่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะ และสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างตามแบบบันทึกข้อมูลทั่วไป หลังจากนั้นอธิบายการตอบ

แบบสอบถามการยอมรับของบุคคลรอบข้างต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะและแบบสอบถามทัศนคติต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะ และจัดให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามและส่งคืนเมื่อตอบแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยใช้เวลาทั้งสิ้นประมาณ 20- 35 นาที ระหว่างที่มารดาตอบแบบสอบถาม ให้สามีหรือญาติช่วยดูแลบุตร สำหรับมารดาที่ไม่มีผู้ช่วยเหลือดูแลบุตรขณะตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้จัดผู้ช่วยเหลือในการดูแลบุตรให้

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างวิเคราะห์โดยใช้สถิติแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงวิเคราะห์ด้วยสถิติ Mann-whitney U test และความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติของมารดาที่ให้นมแม่ในที่สาธารณะและมารดาที่ไม่ให้นมแม่ในที่สาธารณะวิเคราะห์ด้วยสถิติ Independent t-test โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัย

มารดาที่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะมีอายุอยู่ในช่วง 18-44 ปีมีอายุเฉลี่ย 28.38 ปี (SD = 6.37) มารดาร้อยละ 32.35 ได้รับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า และมารดาร้อยละ 47.06 มีบุตร 1 คน มารดาที่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะส่วนใหญ่ (ร้อยละ 97.06) เคยพบเห็นการให้นมแม่ในที่สาธารณะ

มารดาที่ไม่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะมีอายุอยู่ในช่วง 18-38 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 25.00 ปี (SD = 6.16) มารดาร้อยละ 38.23 ได้รับการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายและมารดาที่ไม่เคยให้นมแม่

ในที่สาธารณะร้อยละ 79.41เคยพบเห็นการให้นมแม่ในที่สาธารณะ

โดยการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลส่วนบุคคลระหว่างมารดาที่เคยและไม่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติ .05

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะของมารดาทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ($Z = -1.313$, $p = .189$) โดยมารดาที่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะมีคะแนนเฉลี่ย 15.18 คะแนน ($SD = 2.76$) และมารดาที่ไม่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะมีคะแนนเฉลี่ย 14.15 คะแนน ($SD = 3.57$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะ

กลุ่มตัวอย่าง	คะแนนการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะ						p-value
	Min-Max	Mean	SD	Mean of Ranks	Sum of Ranks	Z	
เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะ (n= 34)	10-20	15.18	2.76	37.40	1271.50	-1.313	.189
ไม่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะ(n= 34)	6-20	14.15	3.57	31.60	1074.50		

ทัศนคติต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะของมารดามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -2.325$, $df = 66$, $p < .05$) โดยมารดาที่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะมีคะแนนเฉลี่ย 51.26 คะแนน

($SD = 6.34$) และมารดาที่ไม่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะมีคะแนนเฉลี่ย 47.59 คะแนน ($SD = 6.70$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะ

กลุ่มมารดา	คะแนนทัศนคติต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะ					
	n	Min-Max	Mean	SD	t	p-value
เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะ	34	42-64	51.26	6.34	-2.325	.023
ไม่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะ	34	31-63	47.59	6.70		

การอภิปรายผล

ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะของมารดาที่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะและมารดาที่ไม่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะไม่มีความแตกต่างกัน โดยคะแนนเฉลี่ยของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของมารดาที่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะ (15.18 ± 2.76) ใกล้เคียง

กับคะแนนเฉลี่ยการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของมารดาที่ไม่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะ (14.15 ± 3.57) และคะแนนทั้ง 2 กลุ่มไม่สูงมากนักเมื่อเทียบกับคะแนนเต็ม 20 คะแนน แสดงให้เห็นว่า มารดาทั้ง 2 กลุ่มมีการรับรู้คล้ายกันว่า กลุ่มอ้างอิงต่างๆ ในการศึกษาครั้งนี้ คือ สามี บิดามารดาของตัวมารดาและของสามี ญาติของมารดาและสามี และเพื่อนของมารดา

ให้การสนับสนุนหรือเห็นด้วยต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะไม่สูงมาก อย่างไรก็ตามมารดาทั้ง 2 กลุ่มรับรู้ว่าเป็นของมารดา คือ กลุ่มอ้างอิงที่ให้การสนับสนุนหรือเห็นด้วยเมื่อให้นมแม่ในที่สาธารณะมากที่สุด ขณะที่สามคือ กลุ่มอ้างอิงที่ให้การสนับสนุนหรือเห็นด้วยกับการให้นมในที่สาธารณะน้อยกว่า

การที่มารดาทั้ง 2 กลุ่มมีคะแนนการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงที่ไม่สูงมากนักอาจสะท้อนให้เห็นว่าการที่มารดาจะตัดสินใจให้นมแม่ในที่สาธารณะหรือไม่อาจไม่ขึ้นอยู่กับกรยอมรับหรือการสนับสนุนของบุคคลรอบข้างเพียงอย่างเดียว แต่น่าจะเป็นการผสมผสานระหว่างความรู้ ประสบการณ์ และความเชื่อมั่นในการตัดสินใจของตนเอง โดยมารดาที่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะร้อยละ 97.06 และมารดาที่ไม่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะร้อยละ 79.41 มีประสบการณ์พบเห็นการให้นมแม่ในที่สาธารณะและส่วนใหญ่รู้สึกดีที่เห็นมารดาคนอื่นให้นมแม่ในที่สาธารณะ นอกจากนั้น มารดาทั้ง 2 กลุ่มส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้นและได้รับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไป ซึ่งช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้นนี้ถือเป็นช่วงวัยที่มีความสามารถทางสติปัญญาสมบูรณ์ที่สุด มีความคิดเป็นระบบ รู้จักจดจำประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ และมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ดี¹⁹ มารดากลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้จึงมีความเชื่อมั่นในความคิด ความสามารถของตนเองมากขึ้น การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงจึงมีน้อยลง ดังนั้นแม้มารดาทั้ง 2 กลุ่มจะรับรู้ว่าการยอมรับหรือสนับสนุนเรื่องการให้นมแม่ในที่สาธารณะจากกลุ่มอ้างอิงคล้ายๆ กัน แต่สุดท้ายแล้ว การตัดสินใจให้นมแม่ในที่สาธารณะของมารดาทั้ง 2 กลุ่มยังคงแตกต่างกัน ซึ่งอาจขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆ มากกว่า โดยเฉพาะปัจจัยด้านสังคม

การศึกษาของ Hohl, Thompson, Escareño และ Duggan²⁰ ที่สัมภาษณ์มารดาเชื้อชาติละตินในรัฐอริโซนา 20 ราย เกี่ยวกับการรับรู้ ประสบการณ์ และทัศนคติต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดา พบว่า บทบาทการเป็นมารดาและการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ถูกถ่ายทอดจากมารดา หรือถ่ายทอดตามวัฒนธรรมละติน แต่หากเป็นเรื่องของการให้นมแม่ในที่สาธารณะแล้ว มารดาชาวละตินกลุ่มนี้จะปฏิบัติน้อย เพราะได้รับปฏิกิริยาจากบุคคลอื่นๆ ในสังคม เช่น การจ้องมอง หรือการใช้คำพูดตำหนิโดยตรง จึงทำให้มารดาเลือกใช้การเลี้ยงลูกด้วยนมผสมเมื่อออกนอกบ้าน ขณะที่ Sriraman และ Kellams²¹ ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุปสรรคต่างๆ ที่มารดาต้องเผชิญในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในระยะต่างๆ ซึ่งพบว่า การที่ประชาชนทั่วไปไม่สนับสนุนให้ผู้หญิงให้นมแม่ในที่สาธารณะ ถึงแม้จะมีกฎหมายคุ้มครองมารดาที่ให้นมแม่ในที่สาธารณะแล้วก็ตาม ทำให้มารดาคิดว่าการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นความขัดแย้งระหว่างหน้าที่ของมารดาในการเลี้ยงลูกและความเป็นสัญลักษณ์ทางเพศ จึงตัดสินใจที่จะไม่ให้นมแม่ ผลการศึกษาดังกล่าวนำไปสู่ประเด็นที่น่าสนใจว่า การคล้อยตามของมารดาต่อทัศนคติหรือปฏิกิริยาของผู้คนในสังคมต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะต่างหากที่อาจมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของมารดาที่จะให้นมแม่ในที่สาธารณะ

ทัศนคติต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะของมารดาที่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะและมารดาที่ไม่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะแตกต่างกัน โดยมารดาที่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะมีทัศนคติเชิงบวก (51.26 ± 6.34) มากกว่ามารดาที่ไม่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะ (47.59 ± 6.70) โดยทัศนคติเป็นความเชื่อ ความคิดเห็นและความรู้สึกของบุคคลต่อพฤติกรรมเป้าหมาย รวมถึงเป็นปฏิกิริยาโน้มเอียงต่อพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง

มีผลให้บุคคลพร้อมที่จะมีปฏิกิริยาตอบกลับต่อพฤติกรรมเป้าหมายนั้น ถ้าบุคคลมีทัศนคติต่อพฤติกรรมนั้นในเชิงบวก บุคคลจะมีแนวโน้มในการทำพฤติกรรมนั้นๆ ในทางตรงข้ามถ้าบุคคลมีทัศนคติต่อพฤติกรรมนั้นในเชิงลบ บุคคลจะไม่กระทำพฤติกรรมนั้น¹⁴ ทั้งนี้มารดาที่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะในการศึกษาครั้งนี้เคยมีประสบการณ์พบเห็นมารดาคนอื่นให้นมแม่ในที่สาธารณะมากกว่าและยังมีความรู้สึกดีที่เห็นมารดาคนอื่น ๆ ให้นมแม่ในที่สาธารณะมากกว่ามารดาที่ไม่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะ จึงทำให้มีทัศนคติทางบวกต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะและมีความโน้มเอียงที่จะให้นมแม่ในที่สาธารณะมากกว่า

การศึกษาครั้งนี้ยังพบว่า มารดาที่ไม่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะรู้สึกว่าการให้นมแม่ในที่สาธารณะเป็นสิ่งที่ยากลำบากและรู้สึกกังวลถ้าต้องให้นมแม่ในที่สาธารณะมากกว่ามารดาที่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับการศึกษาของ Keely และคณะ²² ที่พบว่า มารดาส่วนมากรู้สึกว่าการให้นมแม่ในที่สาธารณะเป็นเรื่องยาก และมารดาเหล่านั้นมีความกังวลเรื่องการให้นมแม่ต่อหน้าคนอื่นหรือเมื่อออกนอกบ้าน จึงทำให้มารดาใช้นมผสม นอกจากนั้นแล้ว Forster และ McLanchlan²³ ยังพบว่ามารดาที่แสดงความเห็นทางด้นลบต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะจะหลีกเลี่ยงการให้นมแม่ในที่สาธารณะ

นอกจากความเชื่อ ทัศนคติเห็นและความรู้สึกแล้ว ความพร้อมในการให้นมแม่ในที่สาธารณะ ยังมีส่วนต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะของมารดาอีกด้วย โดยมารดาที่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะในการศึกษาครั้งนี้มีวิธีการเตรียมตัวเพื่อให้นมแม่ในที่สาธารณะหลายวิธี เช่น ใช้ผ้าปิดหรือคลุมบริเวณหน้าอกและบุตรขณะให้นมแม่ในที่สาธารณะ หรือใช้วิธีการสร้างมุมส่วนตัวด้วยการนั่งในมุมที่ไม่ค่อยมีบุคคลอื่นผ่าน

หรือนั่งหันหลังให้บุคคลอื่น เป็นต้น นอกจากนั้น มารดากลุ่มนี้ยังให้ความเห็นว่าการเตรียมตัวเพื่อให้นมแม่ในที่สาธารณะมีความยุ่งยากน้อยกว่ามารดาที่ไม่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะอีกด้วย

จะเห็นได้ว่า ในการศึกษาครั้งนี้มารดาที่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะมีความคิดเห็นและความรู้สึกว่าการให้นมแม่ในที่สาธารณะเป็นเรื่องปกติมากถึงร้อยละ 41.17 อีกทั้งยังรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ดี เป็นที่ยอมรับจากบุคคลอื่น และมีการเตรียมตัวสำหรับการให้นมแม่ในที่สาธารณะที่ดี ในขณะที่มารดาที่ไม่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะ แม้จะมีความคิดเห็นว่าการให้นมแม่ในที่สาธารณะเป็นเรื่องปกติแต่กลับคิดว่า บุคคลอื่นๆ ยังไม่ยอมรับ และรู้สึกกังวล น่าอาย รวมทั้งมองว่าเป็นเรื่องที่ยากลำบากหากต้องให้นมแม่ในที่สาธารณะร้อยละ 26.47 จึงทำให้มารดาทั้ง 2 กลุ่มมีพฤติกรรมการให้นมแม่ในที่สาธารณะแตกต่างกัน

การศึกษาครั้งนี้ยังพบข้อมูลที่น่าสนใจจากการสอบถามมารดาเพิ่มเติมว่า มารดาที่ไม่เคยให้นมแม่ในที่สาธารณะจำนวนเกือบครึ่งมีระยะเวลาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่น้อยกว่า 1 เดือนโดยที่มารดาส่วนหนึ่งระบุเหตุผลว่า ไม่เคยพาลูกออกนอกบ้านในช่วงเวลา 1 เดือนแรกหลังคลอดจึงไม่มีโอกาสให้นมแม่ในที่สาธารณะขณะที่การศึกษาของ Li และคณะ⁴ ที่ศึกษาเหตุผลที่ทำให้มารดาเลิกเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จากมารดา 1,323 ราย พบว่ามารดาที่หยุดเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เมื่อลูกอายุน้อยกว่า 1 เดือน และหยุดเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เมื่อลูกอายุ 1-2 เดือนแรกหลังคลอด ระบุว่า ไม่ต้องการให้นมแม่ในที่สาธารณะร้อยละ 14.9 และร้อยละ 18.6 ตามลำดับ โดย Li และคณะ มีข้อคิดเห็นไว้ว่า ถ้าหากสังคมรับรู้ว่าการให้นมแม่ในที่สาธารณะเป็นเรื่องปกติ อาจทำให้มารดาสามารถพาทารกออกนอกบ้านได้ง่ายขึ้น จึงยังเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่า การให้นมแม่

ในที่สาธารณะมีผลต่อระยะเวลาการเลี้ยงด้วยนมแม่
ในกลุ่มมารดาชาวไทยหรือไม่

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ด้านการพยาบาล

พยาบาลควรส่งเสริมให้มารดาเกิดทัศนคติที่ดีต่อการให้นมแม่ในที่สาธารณะ ตั้งแต่ระยะตั้งครรภ์จนถึงระยะหลังคลอด โดยแสดงให้มารดาเห็นและรับรู้ว่าการให้นมแม่ในที่สาธารณะเป็นเรื่องปกติของมารดาที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และช่วยให้มารดาสามารถให้นมแม่ได้อย่างต่อเนื่องตามความต้องการ รวมถึงแนะนำวิธีการเตรียมตัวเพื่อให้นมแม่ในสถานที่ต่างๆ เช่น การจัดเตรียมผ้าคลุม การเลือกเสื้อผ้าของมารดาที่สะดวกต่อการให้นม เป็นต้น นอกจากนี้ พยาบาลควรเสนอแนวทางช่วยเหลือเมื่อมารดาต้องการ พร้อมทั้งให้กำลังใจและชื่นชมมารดาที่สามารถให้นมแม่ในที่สาธารณะได้

ควรมีการรณรงค์ให้บุคคลทั่วไปเข้าใจและมีทัศนคติว่า การให้นมแม่ในที่สาธารณะเป็นเรื่องปกติเพื่อให้มารดาสามารถให้นมแม่ในที่สาธารณะได้อย่างสะดวกใจ

ด้านการวิจัยทางการพยาบาล

การศึกษาค้นคว้านี้ทำการศึกษาการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของมารดาเพียงแต่ในส่วนของความเชื่อเกี่ยวกับทัศนคติของกลุ่มอ้างอิงต่อการกระทำของตน (Normative beliefs) ดังนั้นเพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ตรงตามการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงที่สุด ในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรสอบถามในส่วนของแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Motivation to comply) ของมารดาด้วย

การศึกษาทัศนคติ การรับรู้ของประชาชนทั่วไปหรือบุคคลที่มารดาคิดว่า มีอิทธิพลต่อมารดาเกี่ยวกับการให้นมแม่ในที่สาธารณะยังเป็นสิ่งที่น่าสนใจทำการศึกษาเพื่อการรับรู้ทัศนคติ ความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปอย่างถูกต้อง และทำการรณรงค์ให้ประชาชนทั่วไปสนับสนุนการให้นมแม่ในที่สาธารณะได้อย่างตรงประเด็น

References

1. World Health Organization. World health statistics 2015: global health indicators [internet]. 2015. [cited 2018 May 19]. Available from: http://www.who.int/gho/publications/world_health_statistics/EN_WHS2015_Part2.pdf?ua=1
2. The Medical Record and Statistics Department, King Narai Hospital. Annual report. Lopburi: King Narai Hospital; 2015. (in Thai)
3. Department of Health, Ministry of Public Health. 5 flagship projects 2014 [internet]. 2014. [cited 2018 May 19]. Available from: <http://164.115.22.73/r9health/wp-content/uploads/2014/04/5-Flagship-Projects.pdf> (in Thai)
4. Li R, Fein SB, Chen J, Grummer-Strawn LM. Why mothers stop breastfeeding: mothers' self-reported reasons for stopping during the first year. Pediatrics 2008; 122: 69-76.
5. Thomas J.S., Yu E.A., Tirmizi N, Owais A, Das SK, Rahman S, et al. Maternal knowledge, attitudes and self-efficacy in relation to intention to exclusively breastfeed among pregnant women in rural Bangladesh. Matern Child Health J 2015; 19: 49-57.
6. Brown A, Raynor P, Lee M. Young mothers who choose to breast feed: the importance of being part of a supportive breast-feeding community. Midwifery 2011; 27: 53-9.

7. Moore ER, Coty MB. Prenatal and postpartum focus groups with primiparas: breastfeeding attitudes, support, barriers, self-efficacy, and intention. *J Pediatr Health Care* 2006; 20(1): 35-46.
8. Meedya S, Fahy K, Kable A. Factors that positively influence breastfeeding duration to 6 months: a literature review. *Women Birth* 2010; 23(4): 135-45.
9. Hawley NL, Rosen RK, Strait EA, Raffucci G, Holmdahl I, Freeman JR, et al. Mothers' attitudes and beliefs about infant feeding highlight barriers to exclusive breastfeeding in American Samoa. *Women Birth* 2015; 28: 80-6.
10. Boyer K. Affect, corporeality and the limits of belonging: breastfeeding in public in the contemporary UK. *Health Place* 2012; 18(3): 552-60.
11. Li R, Rock VJ, Grummer-Strawn L. Changes in public attitudes toward breastfeeding in the United States, 1999-2003. *J Am Diet Assoc* 2007; 107(1): 122-7.
12. Brown A, Davies R. Fathers' experiences of supporting breastfeeding: challenges for breastfeeding promotion and education. *Matern Child Nutr* 2014; 10:510-26.
13. Scott JA, Diet GD, Kwok YY, Synnott K, Bogue J, Amarri S, et al. A comparison of maternal attitudes to breastfeeding in public and the association with breastfeeding duration in four European countries: results of a cohort study. *Birth* 2015; 42(1): 78-85.
14. Ajzen I. Attitudes, personality, and behavior. Milton Keynes : Open University Press; 1988.
15. Phattarayuttawat S. Manual of psychological testing 5th. Bangkok: Department of Psychology, Faculty of Medicine Siriraj Hospital; 2008. (in Thai)
16. Walingo MK, Mutuli LA. Influence of maternal beliefs, attitude, perceived behavior on breast-feeding among post partum mothers in western Kenya. *Pakistan Journal of Nutrition* 2014; 13(5): 250-4.
17. MacKean G, Spragins W. The challenges of breast-feeding in a complex world [internet]. 2012. [cited 2018 May 19]. Available from: <https://www.albertahealthservices.ca/ps-1029951-pregnancy-2012-breastfeeding-lit-review.pdf>
18. Borenstein M, Hedges LV, Higgins JPT, Rothstein HR. Introduction to Meta-Analysis. Chichester, West Sussex, UK: Wiley; 2009.
19. Siriwanabut P. Theories of developmental psychology. 6th ed. Bangkok: Chulalongkorn University Press; 2013. (in Thai)
20. Hohl S, Thompson B, Escareño M. Cultural norms in conflict: breastfeeding among Hispanic immigrants in rural Washington State. *Matern Child Health J* 2016; 20(7): 1549-57.
21. Sriraman NK, Kellams A. Breastfeeding: what are the barriers? Why women struggle to achieve their goals. *J Womens Health (Larchmt)* 2016; 25(7): 714-22.
22. Keely A, Lawton J, Swanson V, Denison FC. Barriers to breast-feeding in obese women: a qualitative exploration. *Midwifery* 2015; 31(5): 532-9.
23. Forster DA, McLachlan HL. Women's views and experiences of breast feeding: positive, negative or just good for the baby? *Midwifery* 2010; 26(1): 116-25.